

Ongezien: een van de enige 7 'zwarte' handschriften ter wereld
tentoongesteld in het KBR museum

© BE CULTURE

Persbericht

Vanaf 22 november 2022 kunnen bezoekers in het [KBR museum](#) een nieuwe selectie handschriften, drukken en prenten uit de tijd van de Bourgondische hertogen bewonderen. Eén boek is wel heel bijzonder: de 'Basses Danses' van Margaretha van Oostenrijk, dochter van Maria van Bourgondië en Maximiliaan van Oostenrijk. De bladen zijn namelijk ... zwart.

Een handschrift op zwart perkament

De kans dat u ooit een handschrift op zwart perkament heeft gezien is zeer klein. Wereldwijd zijn er vandaag **slechts zeven exemplaren** bekend. De perkamenten bladzijden van deze handschriften werden gekleurd met koolstof of met ijzergal.

Middeleeuwse handschriften zijn per definitie uniek en zeer kostbaar, maar met hun 25 zwarte folio's zijn deze 'Basses Danses' **ongezien luxueus**. De kleur zwart stond aan het Bourgondische hof immers symbool voor luxe en prestige. De zwarte bladen werden bovendien beschreven met zilveren en gouden inkt, wat het belang van het handschrift alleen nog maar benadrukt.

Een 'lage' dans

De *basse danse* (lage dans) was een dans die in de 15de en vroege 16de eeuw werd uitgevoerd aan het hof. Het woord 'basse' beschrijft de **stijl van de dans**, waarbij dansers sierlijk met hun voeten over de vloer schoven en nauwelijks van de grond kwamen. De verfijnde *basse danse* hoort thuis in adellijke kringen en staat in contrast met minder elitaire dansen uit de middeleeuwen, die meer beweging toelieten en waarbij er wel eens gesprongen of gehuppeld werd.

Het 'Basses Danses'-handschrift van Margaretha van Oostenrijk bevat achtenvijftig dansen, vergezeld van hun melodieën en choreografische instructies. Het boek werd rond 1500 vervaardigd en is het **oudst bekende dansboek** uit de Lage Landen. Het handschrift staat wereldwijd dan ook bekend als een van de belangrijkste bronnen voor deze dansstijl en de bijhorende muziek.

Enorm fragiel

De zwarte kleur geeft een prachtig resultaat, maar vormt een hele uitdaging op het vlak van conservatie. De zwarte kleurstof heeft de **perkamentvezels aangetast**, waardoor het handschrift in de loop der tijd uiterst broos is geworden.

Er werden in de 19de eeuw al pogingen ondernomen om het handschrift te restaureren, maar die leverden niet het gewenste resultaat op. Om het afbrokkelen van de buitenranden van het handschrift tegen te gaan, werden de folio's ingelijst in een zwart kader van papier. Die lijsten hielden het handschrift **op korte termijn stabiel**, maar omdat perkament een organisch materiaal is, krimpt het na verloop van tijd en kwam het perkament langzaamaan los van de lijsten. De bladen raakten daardoor nog meer beschadigd.

Het handschrift is dus spectaculair, maar tegelijk zeer fragiel. Het wordt daarom vrijwel nooit uit zijn bewaarplaats gehaald. Naar aanleiding van het afronden van een onderzoeksproject en de uitgave van een facsimile krijgt het publiek echter een unieke kans: **op 3 en 4 december 2022 zal het originele handschrift van de 'Basses Danses' voor één weekend in het KBR museum tentoongesteld worden**. Voor en na die datum neemt de facsimile de plaats van het originele boek in.

KBR en de [Alamire Foundation](#) voerden het afgelopen jaar onderzoek naar de 'Basses Danses', wat resulteerde in de uitgave van een hoogkwalitatieve facsimile van het handschrift in de reeks [Leuven Library of Music in Facsimile](#). De begeleidende studie van het facsimile werd geschreven door een internationaal team van experts in muziek, dans, codicologie en de geschiedenis van de boeken- en kunstverzamelingen van Margaretha van Oostenrijk. Wilt u meer weten over dit project? Bekijk dan de documentaire op [alamire.tv](#).

PRAKTISCHE INFO

Nieuwe selectie handschriften

Vanaf 22.11.2022

Eenmalige vertoning van de 'Basses Danses'

Zaterdag 03.12 en zondag 04.12

KBR museum

Kunstberg 28, Brussel

www.kbr.be